

Jaunimas

Mēnesinis laikraštis skiriamas jauniešiem.

DIDVIRO DRASA.

Didvīris skiriasi labai nuo paprasto žmogaus. Bet kame, tai nelengva pastebėti. Teisėbė, didvīris turi būti didios gėlos asmuo. Tik ta galia jam nėra didiu kūnu duota. Ir negali ji būt kaip nors padāroma, sutveriamą.

Ira gana daug žmonių, kurie dėl visokių priežastių save laiko galingais. Vieni turi daug pinigų. Kitų protas yra žymiai augintas. Vėl kiti pasidiaugia didiu savo žinojimu. Tūli gėl yra net didio žmogaus skaitiaus valdovai. Ir tt.

Bet visus šiuos žmones gerai mėgindami, pamatome, jog jų galia randasi ne jų esėbėje, bet jų kevale. Ji yra jiems tarsi iš lauko pridėta. Arba jeigu daug, tai yra viena pašalinė jų jėga išauginta. Patių žmonių vidus yra silpnas, tuštias. Tai kuo-aiškiau patīs tie žmonės jautia. Kad kartais ir tiki esė galingi, tad tik vėl atsiduria tikroji silpnėbėje.

Kitoks yra didvīris. Jo esėbė yra jo viduje kaip koks brandulīs, iš kurio tvīsta išminties, vėlios, tvirtėbės jėgos. Augstiau minėtos gėlios

îra prieš šitas visai menkos. Sveikas brandulīs, kurs pradeda augti, pats sulaužo ir kietiausiajį kevalā. Jis jo neprivālo. Augantios jo gālios îra jām gana drūta apsauga.

Todēl didvīris ir nieko neboja ir nebijo. Jis zengia savo gīvenimo taku, tarsi nebūtū jām jokio pavojaus. Ir nēra jo. Kurs gīvenime turi uzdavini, tām nieks nekenkia, pirmkol neišpildīta, kas uzduota. Toks îra gīvībēs istātīmas. Be jo nebūtū gīvenimo.

Ir apsireiškia taip didvīrio drasa. Tik nereikia jā sukeisti su tuo, kas paprastai drasa vadinama. Kurs labai geidia ko-noris îgīti, tas paprastai neboja pavojaus ir sunkenībiū. Ir greit îra vadinamas drasu. Tatiau negāli būti tše kalbos apie didvīrio drāsā.

Geismai vāro žmogū prie geidiamojo daigto ir āklina žmogū, kad kitū nemāto. Todēl nepastebi pavojaus. Ir jo nebijo. Tokio žmogaus drasa tebuvo geismo galia.

Kitas žmogus labai îra îpīkes arba înirtes ir vien temāno, kad kuo-pilniau galētū išlieti savo kerštā. Tuomet taipo-jau kalbama apie drāsā. O ir tše jos nēra. Piktumas neleidia žmogui atboti skaudumo ir žaizdū ir vertia jī vien ant keršijimo.

Pagaliaus net pati baimē gimdo drāsā. Gaisrui iškilus, āvis šoka î gīvajā ugnī. Kuomet žmogus māto savo gālā akīse, jis tiesiog virsta ant priešo, ant pavojaus. Ir žūva. Kartais gāl

ir išlieka gīvas. Pavojus gāli būti tik buves šesėlis. Priešas toks-jau, kaip jis, pilnas baimės.

Taip îra visokiū drasos rūšiū. Tik nēra tarp jų didvīrio drasos. Toji îra visai kitos kilmės. Ji îra regimo gīvenimo didiausias gālios apsireiškimas. Toji galia îra žmogaus esībē, jos valia ir išmintis, jos saves-žinojimas.

Suprasdami žmogū geriau ir išmanīsimė rūpimajī dalīkā. Žmogus stovi su savo kūnu erdvėje. Jis kvėpuoja orā, geria šlapumū, maitinasi valgiais. Seniau buvo spėjama, kad erdvė esanti pildīta aitherio. Nūdien tai îra jau tikrai zinoma. Taip žmogus stovi ir aitherij su savo kūnu. O kaip kūnas susideda iš visokiū matėriuos rūšiū, taip ir aitheris îra suteikes žmogui savo spēkas.

Žmogus neturi vien kūno, bet ir geismū bei mintiū, pagaliaus savo sielos gīvenimā. O išmintingieji sāko, kad tiems gīvenimo skīriams îra erdvėje ir uz aitheri smulkesnės dār matėriuos. Žmogus stovi nevien ore ir aitherij, bet ir geismū bei mintiū kvapuose.

Iš visū pusiū jām pareina galiū ir îstangū visokiems veikimams. Bet žmogus pats randasi dār toliau erdvės gilībėj. Žmogus îra siela. Toji apsireiškia vīriausiai dvejaip: veikdama per mīnėtus gīvenimo skīrius, kol nepasieka regimojo pasaulio dalīkū ir juos judina arba jiems suteikia îvairus pavidalus; jausdama ir išmanīdama, iš kur ji pareina, kas jos esībės kilmē îra. Pir-

muoju būdu apsireiškia žmogaus valia ir tosios stipribė, antruoju jo gyvenime ir išmintis. Iš šio pareina tikibinis išmānimas, iš pirmojo doriškas veikas.

Dora nekila, kaip dažnai sākoma, iš visokiū pāprotiū, mintiū, apmāstīmū, kurie tarp žmoniū pasidāre ūra. Dora turi kitā sākni. ūra tai žmogaus siela. Toji negāli kitaip apsireikšti, jeigu ne dorai. Dora išauga todėl tuomet, kuomet tarp visū jėgu, kurie iš žmogaus veikia, pasidāro jautiamos ir numānomos žmogaus esībės gālios.

Toms pasistengiant apsireikšti jokiū klūtiū nebojant, gālime kalbėti apie drāsā. O tos gālios tēra pastebimos, kuomet kokio-nors žmogaus esībē ūra veikli pastojusi, ir tarsi pabudusi stoja ū darbā. Bet toks žmogus ir nebēra paprastas, jis ūra didvīris. Tikroji drasa jū tiesiog apsāko. Jo draso j mātomas visos doros ir tikibos jėgos. Žmogus negāli būti tikrai drasus, kad jis nezino, kas jis ūra, kad nezino, jog augštiausios jo jėgos kila iš dvāsios pusės, kur ūra viso gyvenimo versmē.

Didvīris todėl ir nesirūpina daug paviršaus dalikais. Jām gyvenimo tikslas ūra tas, kad jis ūneštū ū regimā j pasauli savo esībės galias. O tos, kaip jos apreiškia visa, kas prakilna, augsta, teisu, malonu, grazu, šventa, taip ir apsaugoja visa, kas bet-kur tos patios ūra vertībės. Didvīris ūra tikras apgīnējas visiems, kurie nors silpni būdami vis dēlto stengiasi gīventi žmoniškai.

Kiek jis savo uždavinį pildo, tiek jis kaipo didvīris ir didēja. ūra žinoma visur, kad vartojamos jėgos auga. Žmogui niekumet ir neniksta, kā jis ūgijes ūra. Jo esībē ūra siela, tai reiškia: dvāsienio gyvenimo veiksnis. Tasai negāli pradingti, kuomet kūnas, jo ūrankis, ūra žuves. Kiek todėl žmogui ūra drāsos užauge, kiek žmogus ūra sāmoningas, sāvīškas ir tvirtas pastojęs, toks jis visumet, ir dvāsiniame gyvenime pasilieka.

Iš erdvės, iš jos gilibiū niekas negāli išbēgti, joks pasistengimas, jokia jėga iš jos negāl pradingti. O kadangi gyvenimo ūstātīmas vertia kiekvienā gāliā tikrame skritulij ir savo laiku naujai apsireikšti, todėl didvīrio esībē ir nedingsta iš jo tautos. Kā jis ūra pasiekęs savo darbū, savo veikimū, tai ūra ir būna tautos turtas. Dār gi jis pasilieka su savo prakilnumu tautos apskritij nuolatai, ar jis gīventū su kūnu arba be kūnu, gyvenimo vidūje, ar jis būtū "gīvas ar numires."

Lengva ūsivaizdinti, kad didvīris vėl užgimdamas šiame pasaulyj atneša visā savo didumā. Todėl tše, kur daug didvīriū ūra, tauta regimai tvirtēja ir didēja. Pasidāro visai neapveikiama. Pastoja išlengvo tokia, kaip koks plieno daigtas. Jis eina savo vaga nenukreipiamas nieko. Taip ūra augusios net ir kārūose atsizīmiantios tautos. Bet lengva ūra suprasti taipojau, kaip jos silpsta ir žūva.

Tik didvīriū drasa nēra tiek svarbi kovose tarp tautū, kiek kovoj už žmonijos pāžangā, tai

îra vidaus, būtent tikîbos ir doros kovose. Kas neturi didvîrio drasos paprasto gîvenimo veikimams, tas negâli bûti palaimingas kareivis doros klausimuose. Ir antraip. Bet tikîboj ir doroj tos drasos daug daugiau reikia, negu paviršutiname. Tše kartais tikrajâ drâsâ uzvaduoja sveikas kûnas ir protas bei jû îstangos. Bet vidaus kovose dalîkas visai kitoks. Tše eina klausimas apie mielas svajones, apie visokius linkimus, geismus, troškimus, prieš kuriuos reikia pasirîzti uz vos numânomus ir paprastai nebranginamus dalîkus, būtent îsminties sviesâ, teisingumâ, kantrâ, skaistumâ, ir tt.

Su visais tais dalîkais žmogus nieko to nepelno, ko žmonės paprastai geidia. Prieš tai, kâ galima nutverti, savo smagumui naudoti, minėti dalîkai îsrodo kaip kokie svajojimo debesîs. Kaip tše sunku jiems pasirîzti! Kaip sunku nieko neatboti, ir vien juos pasiekt mēginti!

Tatiau tai îra bûtina. Tik taip tedidēja žmoniškumas. Tik tuo pasirîzimu prieinama prie gîvenimo tikslo, prie kurio visi žmonės vâromi gîvenimo skausmû ir vargû, viliojami jo linksmitbės sešeliû. Baisusis kâras, kurs dabar siautia, ir teturi kaip galutinî tikslâ tajî: didinti, stiprinti žmogaus drâsâ, gaminti didvîrius sunkiausiajai, būtent vidaus kovai.

Nezengdami pâtis tolîn gîvenimo taku, nesirûpindami žmogaus prakilnumu, turime kuo-

daugiau kesti. Bet mēgindami jî kuo - daugiau apreiksti, mes tarsi îskliûvame îs viso pavojaus. Mumîse kilanti galia šalina visa, kas jai keliâ užstoja. O nors ir reikētû daug pakesti, reikētû atiduoti net kûno gîvîbe, vis dëlto neuzeitû žmogui nusiminimas. Visi tie dalîkai pasirodo menki, niekingi didėjantiâm žmogui.

Tikras didvîris îra retas žmogus. Jau rodês, lîg nėra tarp žmoniû nei vieno. Bet šiandien lîg pradeda jie atsirasti. Visi tie, kurie dabar kovoja žinodami ar nors tikêdami kovojâ uz brangû, prakilnâ dalîkâ, visi jie savo sieloje gimdo didvîrî ir tvirtina jo drâsâ.

Visa atidėti augštâm tikslui, tai îra pirmasis didvîrio žîmis. Mûsû laikas tikrai trimitais tai praneša žmonêms. Kad visi tai tik ir suprastû! Tûliems nereikia stoties î kovâ prieš regimâ priešâ. Bet visokios sunkenîbês, skausmai ir baimê, žiaurumas ir nedora baisiai kila prieš kiekvienâ tûlais pavidalais. Prieš visa reikia stengties su didvîrio drasa. Ir jî viena turi bûti mums visumet sieloje.

Vidûnas.

MUSIO LAUKE.

Kareivio patîrimas.

Mâžas buvo mûsû bûrelis. Gulėjome îsikâse kalnelio slênije. Prieš mus plati pieva ir laukai lig tolimos ribos. Tše juodos girios. Nuolatai atlekia kulkos îs kazî - kur, sukila tše ir ten priešû kareiviai ir vël pradingsta. Atsigulia ant žemês, îsikasa. Ir kanûliû šûviai sudunda prieš mus. Nieko nepadâro. Saujame, kiek

gâlime, kol mâtome, jog eina prieš mus. Kuomet traukiasi, liaujamês sove. Priešai gâl briaujasi kitur. Tše tur būt mûsû draugû sumušami.

Taip visa diena praeina. Prieš vâkarâ kova sustoja, ir žiûriu priekin. Kokie grâžûs, tîlûs tie laukai lig Sol îra buve! Gâl niekumet to nêra regêje, kâ šiandien patîre îra. Visur zaliuoja zolê. Sen ir ten žîdi gêlelê. Nêra vêjo. Todêl jos nejudâ. Galvelês nulinkusios kîba. Tarsi gailis kritusiû kareiviû. Mûsû rodos nei vienas nêra zuves. Visi sveiki, gîvi. Bet priešû matît toli guli lig išberti laukuose. Jû gâl gêlelês gailis.

Esmi labai nuvarges. Tatiau, kaip îpatinga, kad draugai vâlgo ir mane râgina valgît. Manau, nebus mân galima. O tik tad, kaip skanu.

Vis daugiau temsta. Mênuo teka. Tai vël pradeda atlêkti, atûžti šûviai. Ir toli juda tarsi juodi ir balsvi šešêliai. Vis artîn atplûsta. Išrodo lig būtû tše tamsos jûrû bangos su baltomis putomis. Tai jau ir gâlime pamatîti, kas tai. Vîrai ant baltû žirgû. Jû tokia daugîbê, jog rodos negalêtû būti suskaitoma.

Atsizvelgiu î mašinas -šautuvus, î toliau stovintias kanûles ir î vîriausiajî mûsû vadovâ. Jis žiûri, lig kazi-kâ pamatîtû, kas jâm svarbiau uz visa. Toks ramus jisai, kaip kad kokî brangû dalîkâ ištirti tikêtû. O mane kuone šiurpuliai kretia. Vis artîn atplaukia tos bangos. Žemê dunda, dreba. Tikras jûrû ûzmas vis garsiau sukîla. Mûsû bûrelis tur būt greit greit pranîks. Dâr kelias minûtas! Jau pavieni žirgai ir vîrai aiškiai skiriasi nuo viens kito. Sirdis plâka.

Tai žîgiu mûsû vadovas duoda ženklâ. Toks tame tvirtumas, jog lig akies mirksnî visa, kas atsitinka, sustotû. Bet tad pasileida mûsû mašinos. Sugriauja kanûlês. Ir tos jûros ten nebetvîsta iš vietos. Susikaupia lig prieš uolâ atsidauzusios būtû. Virte verda ten mûsû akîse. Tikri verpetai pasirodo. Krinta, virsta, maišos.

Baisûs rêksmai, ûžimai, šauksmai, trenksmai kîla kaip vêtra. Bet iš tolo vis naujai atplaukia. Kur jie tik dingsta? Iš kur ir pareina?

Rodos visas âmžius ûžia pro mano akis. Vis didiau jos atsiveria. Ir vien tematau, kas ten toliau nusiduoda. Mano rankos lig savaimè atlieka, kas mân pridera. Bet ten, baisu! Žmonês, žirgai, visi krinta sudrâskomi, miršta, sustingsta. Vis daugiau kaupiasi jû krûvos. Jau ir nieks nebekrinta. Žirgai ir vîrai sustinge, pastîre stovi šale viens kito. Nebejudâ. Tik toliau tše vis dar atûžia. Bet kaip pasieka šituos, jie taipojau sustingsta, lig apzavêti.

O tik žinau, jie mûsû šaudîmu skiriami giltinês krâstui. Tikrai, lig baisiai sapnuoju. Ir sapne šauju, šauju nesiliaudamas ir žiûriu, kaip didêja mirties grobis.

Nei nepajutau, kuomet vël pradêjo ir ant mûsû birti kulkos, lig litû švino ir plieno. Kaip numaniau, tai staiga ir rodês, aš îmiegu tikrai.

Gâl buvo naktovidis. Greit persikeitê visas nusimânimas. Visâ laikâ nieko nesupratau, kas atsitinka. Tad vël pradêjau tarsi naujai sapnuoti, regêti.

Vis dâr tebematau didîjî laukâ. Bet rodos, nebesaujama. Visur begâlo daug lavonû ir negîvû žirgû. O tše jie ištikrûjû stovi sustinge, pastîre. Visi jie negîvi. Akis be žvilgio — baugios. Nebegalêje nei žmonês nei žirgai parvirsti tarp tiek negîvû draugû.

Žvelgiu atgal. Nustebu. Su kiekvienu žvilgiu ir esu tše, kur pažvelgiu. Matau visur labai platiai kraujas pasiliejes. Ipatingi garai kîla iš jo. Žiûriu î juos. Garai tveriasi î pavidalus. Nêra tai žmonês, nei gîvuliai. Bet kaip tik išvîstu ir žinau, kâ jie reiškia. Vieni begalines kantias ir baime, kiti baugû piktumâ, vël kiti geismâ, troškimâ žudîti.

Nesuprantu viso. Ir žvalgaus. Gâl naujai apima mane baimê. Visi laukai pilni tû pavidalû. Nuolatai

nauji dār kīla iš kraujo ir iš lavonū. Ir kaip tik ģra su-
kile, skaudūs vaitojimai ir rēksmai garsi per laukus. Mano
širdis alpsta skausme.

Su didējantia neramībe zvalgaus. Jokio gīvo zmo-
gaus nēra matīti. Visur tik lavonai ir pavidalai. Tur
būt pati zuvusūjū tai ģra gīvībē ir širdis. Ģāl uz jū sle-
pasi ir jūjū sielos. Oi, kā ta kesti turi! Koks tik baisus
tas kāras! Kaip ģāli toks neapsākomas prāgaras pasida-
rīti! Pakelu rankas augštīn. Ir — pats pakīlu.

Nusigandes zvelgiu vēl zemīn. Bet mūšio laukas ģra
toli po manim. Nebematau kraujo ir lavonū. Regiu jū
vietoje gīvā ugnī. Beskaitiaus tše liepsnū, kaip pirma pa-
vidalū. Ir iš kiekvienos eina raudoni spinduliai kaip ģis-
lelēs ī tolumā. Kazin, kas jomis rišama su mūšio lauku?

Vos pamāstes ir regiu. Kiekviena tū ģīslēliū pasieka
tolumoļ vienā, antrā, tretīā zmogaus širdī. Sugarsi mano
ausīse su nauju skausmu. "Mano vaiks, mano sūnelis,"
sāko vieni. "Mano brolelis, mano mīlimas bernelis,"
tāria kitos. "Mūsū tēvelis!" verkia keli vaikeliai. Ir taip
vis skaudiau mān duria ī ausis, ī širdī.

Nebeišgaliu! Ar turi taip būti? Kām tik tas skaus-
mas? Kokī pamokslā turi išmokti tie varģsai? Ar iš-
tikrūjū velniai valdo pasaulī?

Staiga pastebu visai naujā dalīkā. Ipatingas tamsu-
mas velkasi nuo mūšio laukū ī rītus, kaip kokia juoda
tešla. Sen ir ten jī pratrūksta. Matau tše kruvinai ug-
ningā pāpīkī. Jame ilsis visa eilē kareivīū-karvedīū. Ir
aplīnk juos drēba tarsi kokie zodiai. Pagalaus suprantu
juos. Nuolatai jīe kartoja keiksmis: „Pralaimēje! Pra-
laimēje! Naujai priekin! Naujai! Varīkite tuos ģīvulus
pirmīn! Varīkite!" —

Nauja pradēs kova! Mane līģ zaibas pataikē. Kritau
zemēn. Matau, zolēlē juda. Ant jos galūnēs kraujo
lašelis. Tarsi zolē būtū verkusi kruvinas āšaras. Zvelgiu
ar nepralieta jau daug tikrū āšarū. Ir mān zemē tarsi atsi-

veria. Ziūriu. Zmoniū tše griautiai, vieni šale kitū. Visa
krūva. Kaip ģpatinga! Liudininkai tur būt ģra tie kaulai
senos šitoļ vietoļ atsitikusios kovos. Ģāl šimtmetius
atgal zmonēs taipo-jau šišon zudēs. Ir tad lavonus pa-
kasē. Dabar nauja karta bus guldoma ant jū.

Ar todēļ jī taip mān išveizējo līģ ģsiausta ī mirties
tīla? Ir līģ laukusi vēl teikti tūkstantiems tā baugiajā nak-
vīne? Ģāl ištikrūjū senai pralietas kraujas vilioja naujā
kraujā ī tā pātiā vietā! Taip mān ģra, līģ skaitītiau to
krāsto mintis. Tarsi jos iš kaģi-kokiū laikū pasilikusios
laukia, kad pareitū ī zmoniū sāmone. O mānājā patai-
kusios būtū. Ipatingas supratimas aplieja mane. Kas
zmogaus mānoma ir dāroma, tai nori būtī dāroma kar-
totinai ir tuo auga ī bekrāstinī didumā. Taip tat atsitiko,
kā regiu. Tas neišmāstomai skaudus dalīkas.

"Sustokit, zmonēs, pikta, bloga māne ir dāre! Jūs
kartojate tai, kol neprariģa tokie veikimai ir dangaus
malone! Nedarīkite jū niekumet! Niekumet! Aš jū ir nebe-
darīsiu! Vis vien temanīsiu, kas gera, kas malonu! Kodēļ tik
līģ šol nemaniau visumet taip? Ir neveikiau, kas gera ir teisu!"

Taip mān duria ī širdī. Pašoku nuo zemēs. Apsi-
zvalgau. Ir štai, tie pavidalai, kuriuos pirma regējau,
ziūri ī mane. Ir puola ant manes. "Tas tai mūsū
priešas! Mūsū zudītojas! Smaugkime jī! Zudīkime! Pa-
kārķime! Sudraskīkime!" Kur dabar pabēģsiu? Kur mano
kalnelis? Kur draugai? Kur mano vieta?

Greit susivokiau tše. Ir tše ģra lavonū. Ir tše kraujo.
Ir ģra tše tū pavidalū. Bet jīe tīlūs. Ipatinga ta jū tīla.
Iš jos līģ durķliai spindī. Suprantu. Tai noras apveikti
priešā. Tokia tai drasa līģ nesulaģzomas ģinklas. Tše
aš tarp jū apsaugotas. Nurimstu. Ir pradēdu vēl manīti.
Koks skirtumas tarp mano zmoniū-draugū ir ten tū
priešū! Tur būt kitaip jīe ģra mire. Su ta drasa, kuri
tiki ģinti, kas brangu; kuri aukuoja ir ģīvībe uz zmonijos
brangumīnus. Diaugsmo bangos mane kelia augštīn.

Tai išgirstu balsą. Visai kitaip tas reiškia žmogaus gyvenime ir mintis. Jau ir suprantu. Ir matau lig kokius šešėlius, kurie slankioja ant mano kalnelio. "Jis nebėra gėvas! Ir tas taip-jau lavonas!" Taip taria vienas, antras. Kiti kasa duobe netoli. Prieina prie vieno toliau. Sako: Tai mat, ir . . . tas zuves.

Kaip įpatinga! Jis mano vardą istaria. O aš tik gėvas! Greit šoku šale to, kurs būk nebesas gėvas. Matau jo šonas kruvinas. Ir lig atsimenu, jog tai mano šešėlis, kūnas. Jau jį ir pakelia nešti į duobe.

Prieina kitas. Pazvelgia. "Sudiev, draugai," sako jis. Aš lig nusigąstu. Nors nesuprantu, ką jo žodiai reiškia. Žigiu girdiu naujus: "Išrodo, lig dar būtų gėvas!" Susimaišė mėn sąmonėje. Ir kažikas atsitiko. Pabudau. Gulėjau ligonbutį. Sargintoji sėdėjo šale manes. Tai tūriau, kaip mane rade mūsų lauke. O kaip vos-ne-vos palaidotas tapes dar būdamas gėvas. Įpatinga!

Pasveikau greit. Suzinojau, kas tuokart buvo atsitike. Buvome priešą sumuše. Bet mąžas mūsų burelis traukėsi tad toli atgal. Po laiko vėl ir labai galingai laimėjome. Vėl teko mūsų lauką pamatiti. Kaip įpatingas! Tilus, kaip kėpas. Vėkaras. Rudens vėjas putia. Dar židi viena-antra gėlelė. Ji galvele linknoja. Rodos nori pasakiti: "Tokie vis tie žmonės! Kuomet bus jie kitokie, kad nebereiks laukams virsti tokiais baugiais kapiniais?"

Suspindėjo augštai žvaigzdelė. Neapsakomai mane nuramino. Lig teikė mėn gėvos vilties. Paskutinis, tur būt, šis ira kėras. Vėdūnas.

IS MANO KASDIENIO.

Kareiviai.

Matiau traukiant Vokietėu kareivius kėran. Tėtia išėjau iširti jė ūpė, jė dvėsiė, jė drėsiė. Visai apėmė mane. Jie traukė, lig būtė ir kiekvienas šarvuotas laimėjimo noro

ir žinojimo. Kareiviuose buvo lig visa susikaupus, ko žmonės laukė, kas jė viltis buvo.

Bet išlengvo virto kitaip. Vokietėu kareiviams apeleigus Tilže, atsirėdo tarp žmoniėu gana abejojantiėjė. Pagaliaus visa Tilžė persikeitė. Traukė jos gatvėmis svetimi, būtent Rusėu kareiviai. Matiau juos. Sveiki vėrai su visai gerais ginklais. Raitėjėu žirgai berods daug mazesni negu Vokietėu trėpsniojo gatvėmis. Tatiau išrodė gana dailėus. Įpatiai grazu, kad uodegos ilgos ir nesudarkėtos, kaip tūlėu Vokietėu žirgai.

Traukė ir Rusėu vėrai kaip kareiviai. Tik kėzi-kas jiems stingo. Sustoje Tilžėj pasisėkė. Kiti iš labai toli atitrauke. Jau nuo Gegužės ir Balandio mėn. esė pakeliui. Visiems pasakėta bėsiėas manėveris. Tik prieš ribė patėre, jog traukiė į kėrė. O kuone nei vienas nenoris traukti. Daugis bėrė Vokios kaizarė ir Rusėu cėrė. Juodu esė kaltu to kėro. Kelė, įpatiai ofisierai, ir didėivos su savo drasa. Sėkė, bėsiė greit Karalautiuj, o tad eisė nesulaikomi Berlinan. Paprasti kareiviai daznai mėnė Tilžė esanti jau Berlinas ir klausinėjo, kur Vilhelmas gėvena.

Taip jė buvo visokiė. Daug jė labai švelniai ir lipšniai apsiėjo su Tilžiškiais. Kiti ir mėgino vogti ir šė-tė pasiplėsti. — Traukė jie nuolatai. Tėli tėkstantai plėdo per Tilže. Žinoma buvo, jog kovojama prie Deimės, prie Labgavos, ir kitur. Ir Tilžiškiė tėli nusimine žvelgė į tė Rusėu kareiviė daugėbe. Bet gana didė dalis tatiau tvirtino, Vokietėu kareiviai juos sumušiė. Nors ir žiniė Rusai nėleido. O kė jie pėtis skelbė apie Vokietėu nepasisėkimus Belgė ir Francėu zemėj, kuone ir bailiausiasis nėtikėjo. Pagaliaus naujieji Rusėu kareiviai ir nebeišrodė kareiviški. Seni prazile vėrai traukė šale vaikinais. Jė drabuziai ir ginklai išveizėjo kaip kokiėu nuskureliėu vargšėu daigtai. Pradrėso Tilžėj net ir silpnutiai. Tėrė vienas kitėm: "Tai tik nebėra kareiviai!" Tik ofisierai dar išrodė kaip reikiant. Bet tie jau ir žinojo, kaip Rusėu kareivijai

sekas. Paveikslui: Pirko jū trīs vilnioniū apatiniū drabužiū. Norėjo gauti dār minkštesniū. Atsākē nekantroji motera, kuri pardavinėjo: "Nusipirksite geresniū, nukeliave î Berlinâ." Târê jū vienas: "Nenukeliausime." — "Tai nors Karalautiūje pirksities." — Atsākē kitas: "Užteks mums, kad tik Labgavâ pasieksime." — Ištraukê. Ir nebe-grįžo. Tikrai skaudu. Visi tie tūkstantiai — zuve arba suimti.

Vêl išrodê Tilžėj kitaip. Vêl Vokietiu kareiviai tše. Kaip audra jie buvo parlêke. Žaibâvo aplink Tilžę ir Tilžės gatvêse ir griove, kad žemê drebêjo. Išlêkê Rusū kareiviai, bet vos keli tepasieko Rusū ribâ. Daugis zuvo arba teko nelaisvên.

Žiūrėjau î Vokietiu kareivius. Visur jie jau buvo kovoje. O išrodê, lig tuolaiku būtū visai dar kitokie pastoje. Kiekvienas išveizêjo, lig būtū jis kaip jo ginklai iš plieno lietas. Toks tvirtumas, aštrumas apsireiškê iš visū, kad turėjai manîti, tie visus mûrus sudaužo ir visus priešus būtina sumuša. Jū drabužiai, kanûlês, vezimai, visa taip svaru, taip blizgêjo, kaip kad nepareitū iš mûsiū, bet iš kazâros. "Negâli būti kitaip, tokie kareiviai îra likimo išrinkti laimêti." Taip kur tik klausiaus, žmonês šnekêjo. Skirtumas buvo regimai didis. O tū kareiviū mânîmas! Kad tik būtū leidiami greitiau ant priešū! Vos jie sustabdomi. Ne vienas tik ofisierū guodês, kad sunku sulaikîti žmones; î gîvajî ugnî nori pulti. Bet narsumas nûdien vienas nepelnâs laimêjimo. Rusū kanûlês gana gerai šaujantios. — Ir dâr vienas dalîkas buvo pastebimas. Kareiviai su visai neapsâkoma pagarba žiûri î savo vadovus, îpatiai î vîriausiuosius. Sâko, kaip jie žâda, kad mums pasiseks, taip ir îra. Plânai îvîksta lig maziausio dalîko. Mano pastebêjimai, kad kartais ir nesisekê, beveik jokio îspûdio nepadârê. "Gâl kartais ir nesisekti, mânê vienas antras, ne visi žemesnieji ofisierai geri karvediai. Bet vîriausieji!" O ta jū viltî jiems mielai palikau.

Maniau sau, kas tše tuose kareiviuose būtū. Negâli taip apsireikšti kokie ikâlti pamokslai, kokie pâprotiai, bet vien gîvas nujautimas to, kaip dalîkas stovi. O prie viso prisideda dâr jausmas, jog Vokietiu kareiviai kovoja už jiems brangū ir augstâ dalîkâ. Ir kiekvienas nori savo dâlî turêti nors ir mirdamas to laimêjimo.

Visus lîgiu bûdu sargina.

Jau pirmi suzeistieji parvezti î Tilžės lignonbutî. Tûli Vokietiu kareiviai ir keturi Rusū. Sale vienas kito jie paguldîti. Gîdîtojai eina nuo vieno pas kitâ. Nedâro skirtumo tarp Vokietiu ir Rusū kareiviū. Eina ir seseres duodamos valgio vienâm ir kitâm. Visiems lîgiai. Lîg visi būtū broliai. Viena antra sesuo pastebi âšaras svetimûjū kareiviū akîse. Klausinêja, kas jiems? Negâli susikalbêti. Mat, nei viena nemoka Rusū kalbos. O jie nemoka vokiškai šnekêti. Tai viena mêgino lietuviškai paklausti. Ir vienas tū suzeistûjū ir dabar sergiamûjū atsakê: "Kad ir mus lîgiai kaip ir Vokietiu kareivius sargina. Rusai to nedaritû!" Ir seserei î rankâ butiuodamas êmê iš jos sau valgî. — Ar îstikrûjū kitur nebûtū žmonîškumo? Nenoriu tikêti.

Pastaba: Sitâ buvau parâšes Rugpiûtês Jaunimui. Tik neliko vietos talpinti.

IS DABARTIES.

Kâras. Parâses esmi apie jo priezastis ilgesnî râšini, kurî turiu palikti kitâm "Jaunimo" numeriui.

Rûsū kareiviū pasielgimas. Rugpiûtio Jaunime buvau parâses, kad Rusū kareiviū pasielgimas dažniausia buves neîtartinas. Bet Rusams ištraukus, pasirodê, jog ne visur taip buve. Tûlose vietose jie visai nežmoniškai îra dûke. Kad kareiviai, karaudami su nevîdonu,

vis daugiau îra apimami nekanotos prieš jî, lengva suprasti. Kare eina kova apie gîvîbe. Tai žmogus pastoja žiaurus. Ir greitai îra pasirîžes zudîti, kuomet jâm gresia pavojus. Tarp tûlû 100000 žmoniu îra, zinoma, ir žmogzudiū, kuriems beveik îra pasimêgimas, kitus kankinti ir nubaigti. Kitiems, kaip sâko, ir buve îsakîta žmones-nekareivius zudîti. Daug susidêjo priezastiū, kurios baisus dârbus gamino.

Aplamai imant, reikia sakėti, jog kareiviai su savo pasielgimu apreiškia kultūrinį savo viešpatavės stovį. Todėl tikrai augstiau stovintiosios kareiviai ir ne taip žiauriai apsieis su gyventojais kaip žemos kultūros kareiviai.

Ir visų žmonių uždavinys yra, žodiu ir darbų švelninti kareivių ūpus ir jokių būdu jų nekiršinti. Kas tai daro, yra kuone tiek-jau kaltas, kaip tas, kurs karo yra norėjęs. Vds.

PASIKALBĖJIMAI.

Slies. Ar dora teisėju būti? — Teisėjas yra tūliems žmonėms labai reikalingas. Jis jiems parodo, kurie jų prašimai yra teisingi, kurie neteisingi. Taip žmonių supratimas augina. O mes kaip tik gyvename pasaulyje, kad augtų geros mūsų jėgos, kad tarptū išmintis, protas, grožė, teisėbė, ir tt. Kas tām tikslui tarnauja, tas be abejonės dorai gyvena. Teisėjas savo uždavinio vertiamas prie doros. Bet yra visokių teisėjų. Jie gali vadinti tiesa, kas nėra tiesa. Tuomet, suprantama, teisėjas bus nedoras. Bet to kaltas bus jo neteisingumas, ne jo uždavinys. Nedora yra berods, kad žmonės piktai gintis ir bėlinėja. Doras žmogus to vengia. Bet kartais ir geri draugai eina pas teisėją, jeib jiems dalikū stovį paaiškintū. Jū supratimas tām ne-

uztenka. Tik tokiū gerū žmoniū retai terandama.

Mrg. drg. Ar nekenkia apsišvietimui svajonės apie meilę? — Svajoti yra pasileisti. Svajodamas žmogus ne pats tveria mintis, bet leidia joms plaukti per savo sąmonę. Jis taipo-jau nieko neveikia, kaip ir kits tinginys. O tas visumet peikiamas. Jis nieko nepelnis ir pasilikis vargšus. Kurs pats nemano, to mánimo jėgos neauga ir jis pasilieka tame silpnutis, tai yra neapšviestas. Apie meilę berods negalima svajoti. Meilė yra tobūliausias širdingumas ir malonė bei teisėbė. Apie ką kartais jaunieji svajoja, tai tėra geidiami smagumai, bet ne meilė. O geiduliai visumet nustelbia žmogaus išmintį, protą ir dorą. Vds.

Is leidėjų - rašytojų pusės.

"Jaunimas" siuntiamas į namus už 2,40 Mk. metams, į Didžiąją Lietuvą už 1,25 Rublį, į Ameriką už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — Is Did. Lietuvos galima piningus siūsti įdedant į laišką popierinį Rublį, o 25 Kap. post. markėmis. Bet nereikėtų idėti markes už visa 1,25 Rbl. Laišką reikėtų išrašinti. — „Jaunimo“ tām nesiuntiamo, kurio adreso neišskaitome. — Rāšant į „Jaunimą“ išakiai prāšome tikrajį gatvės numerį padėti.

Už leidėjus - rašytojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, (Tilsit) Garnisonstr. 56.